

MEMORANDUM

stanowisko Akademii - Muzeum

w sprawie potrzeby tworzenia systemu opieki nad zbiorami muzealnymi oraz instytucjonalnego wsparcia muzeów i muzealników w tym zakresie.

Muzea chronią dziedzictwo dla współczesnych i przyszłych pokoleń i odgrywają w społeczeństwie rolę ważną i wyjątkową, pełniąc funkcje m.in. kulturowe, badawcze, edukacyjne czy integracyjne. Podstawowym filarem ich działalności są zbiory muzealne, stanowiące nieocenione świadectwa historii, kultury, natury i cywilizacji. Ich posiadanie, opieka nad nimi oraz skuteczna ochrona są fundamentem funkcjonowania muzeów. Kiedy muzeum nie ma zbiorów – trudno mówić o pełnoprawnej instytucji tego typu, bo to właśnie one – w formie artefaktów, dzieł sztuki i wielu, innych różnorodnych muzealiów – stanowią o tożsamości i misji muzeum.

Muzea służą społeczeństwu, a zgromadzone w nich artefakty pełnią rolę pośredników między przeszłością a teraźniejszością. Relacja między człowiekiem a obiektem muzealnym ma wymiar emocjonalny i edukacyjny, kształtując naszą percepcję historii i tożsamości, skłaniając do refleksji oraz budując wspólną pamięć.

Aby zbiory trwały jak najdłużej, konieczne jest odpowiednie nimi zarządzanie. Pracownicy muzeów utrzymują relację odpowiedzialności za zbiory, której nadrzędnym celem jest dbałość o ich trwanie. Ważnym jest też podkreślenie jej wymiaru etycznego i odpowiedzialności społecznej. Szeroko pojęta ochrona zbiorów w muzeach wymaga nie tylko zachowania ich wartości kulturowej, ale także zapewnienia dostępności dla przyszłych pokoleń.

Stan obecny.

Współczesny system opieki nad zbiorami muzealnymi w Polsce obejmuje instytucje administracji rządowej, samorządu terytorialnego, organizacji społecznych oraz inne podmioty, które działają w ramach regulacji prawnych mających na celu ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego.

Mocne strony systemu:

- Wsparcie publiczne i wzrastająca świadomość społeczna
- Bogactwo i różnorodność zbiorów
- Wysokie standardy konserwatorskie

Słabe strony systemu:

- Ograniczone finansowanie
- Niedobór wyspecjalizowanego personelu
- Przestarzała i niewystarczająca infrastruktura
- Ograniczony zakres efektywnej konserwacji i magazynowania zbiorów

- Niewystarczająca współpraca między instytucjami
- Brak dostępu do nowoczesnych technologii i szkoleń zawodowych

Wyzwania i potrzeby.

Dodatkowymi wyzwaniami są zmiany klimatyczne oraz degradacja środowiska, które stanowią ogromne zagrożenie także dla dziedzictwa kulturowego. Dlatego należy dążyć do modyfikacji muzealnych praktyk zawodowych, a ochrona dziedzictwa przeszłości musi iść w parze z dbaniem o przyszłość naszej planety. Zielona konserwacja powinna stać się priorytetem, uwzględniając ekologiczne metody ochrony i minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko.

Podsumowanie.

Uwzględniając powyżej przedstawione fakty należy stwierdzić, iż zbiory muzealne są nieocenionym zasobem kulturowym, którego ochrona stanowi obowiązek nie tylko samych muzeów jako instytucji publicznych, ale także społeczeństw i instytucji państwowych. Jednak w aktualnie zdiagnozowanej sytuacji oraz w obliczu zmieniających się warunków klimatycznych, postępu technologicznego, zagrożeń wojennych, kryzysów politycznych czy finansowych, konieczne jest wdrożenie uniwersalnych i bardziej skutecznych systemów ochrony zbiorów, aby umożliwić ich przetrwanie i przekazanie wielu, przyszłym pokoleniom, zapewniając nieprzerwaną więź z naszą historią i dziedzictwem kulturowym.

Rekomendacje:

- Opracowanie projektu sieciowej współpracy międzymuzealnej w zakresie zarządzania, przechowywania i konserwacji zbiorów, umożliwiającej szerokie dzielenie się zasobami, wiedzą i specjalistycznymi kompetencjami oraz budowanie bazy dobrych praktyk
- Zwiększenie dostępu do szkoleń i programów edukacyjnych dla muzealników
- Wdrożenie nowoczesnych technologii ochrony zbiorów, w tym wytycznych do modernizacji infrastruktury muzealnej

Podsumowując, konieczne jest wdrożenie bardziej efektywnych systemów ochrony zbiorów muzealnych w odpowiedzi na zmieniające się warunki środowiskowe, technologiczne i społeczne. Dzięki międzymuzealnej współpracy oraz inwestycjom w wiedzę i infrastrukturę możliwe będzie wydłużenie trwania muzealnych zbiorów i zwiększenie ich dostępności dla wielu przyszłych pokoleń.

**Opublikowano 14 marca 2024 w Szreniawie
podczas sesji Konferencji „Dziedzictwo i Rozwój” – Stałego Forum Muzeów i Samorządu
Terytorialnego.**

